

Анна Иванова Бъкстон

**ЕВРОПЕЙКИТЕ СУЛТАНКИ
НА ОСМАНСКАТА ИМПЕРИЯ**

София, 2018

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното писмено съгласие на издателство „Изток-Запад“.

На корицата: *Роксолана и Сюлейман Великолепни*, картина на Антон Хикел от 1780 г.

© Анна Иванова Бъкстон, автор, 2018

© Издателство „Изток-Запад“, 2018

ISBN 978-619-01-0293-9

АННА ИВАНОВА БЪКСТОН

ЕВРОПЕЙКИТЕ
СУЛТАНКИ НА
ОСМАНСКАТА ИМПЕРИЯ

---

*На моите момичета –
Малина, Теодора, Ана Мария и Ива,
както и на
съпруга ми Кристофър –
с много обич*

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДИСЛОВИЕ.....	7
НАЧАЛОТО НА ОСМАНСКАТА ИМПЕРИЯ	11
НИЛЮФЕР ХАТУН • <i>Орхан</i>	17
ТЕОДОРА КАНТАКУЗИНА • <i>Орхан</i>	27
ГЮЛЧИЧЕК ХАТУН • <i>Мурад I</i>	41
ТАМАРА МАРИЯ ШИШМАН • <i>Мурад I</i>	45
ОЛИВЕРА ДЕСПИНА МАРИЯ • <i>Баязид</i>	79
МАРА БРАНКОВИЧ • <i>Мурад II</i>	91
ХАФСА СУЛТАН • <i>Селим I</i>	
МАХИДЕВРАН СУЛТАН • <i>Сюлейман Великолепни</i>	
ХЮРЕМ СУЛТАН (РОКСОЛАНА) • <i>Сюлейман Великолепни</i>	113
НУРБАНУ СУЛТАН • <i>Селим II</i>	161
САФИЕ СУЛТАН • <i>Мурад III</i>	181
КЪОСЕМ СУЛТАН • <i>Ахмед I</i>	201
ХАТИДЖЕ ТУРХАН СУЛТАН • <i>Ибрахим I</i>	233
РАБИЯ ГЮЛНЮШ СУЛТАН • <i>Мехмед IV</i>	247
МИХРИШАХ СУЛТАН • <i>Мустафа III</i>	269

АЙШЕ СЕНИЕПЕРВЕР • <i>Абдулхамид I</i>	275
НАКШИДИЛ СУЛТАН • <i>Абдулхамид I</i>	285
ЕПИЛОГ	295
БЛАГОДАРНОСТИ.....	301
ЗА АВТОРКАТА.....	303
СПИСЪК НА ИЛЮСТРАЦИИТЕ.....	305
ИЗТОЧНИЦИ	307

ПРЕДИСЛОВИЕ

ЦЕЛТА НА ТАЗИ книга е да разкаже историите на голям брой жени от европейски произход, които са играли значителни роли в управлението на Османската империя. Някои от тях са управлявали Империята за дълги периоди от време.

Моят интерес към тази тема се разрасна по времето, когато изследвах Османската история в контекста на първата книга, която написах – „Тамара Шишман и Мурад I“. Тогава ми станаха ясни какъв голям брой европейки са влезли в османския харем и изключително важните роли, които някои от тях са играли в Империята.

В началото на Османската империя султаните са търсели бракове с принцеси, станали първите султанки, за да се докажат пред народа и съседите си като равностойни партньори на балканските царе. Доказателство за това са доста бракове, най-вече с византийски, български и сръбски принцеси. Османски съпруги в началото на империята стават византийките **Аспорша Хатун**, **Теодора Кантакузина**, българката **Тамара Шишман**, сръбките **Оливера Деспина Хлебнянович** и **Мара Бранкович**. Всички тези принцеси са сключили брак в официални сватбени церемонии – в родината си, в османските земи или и на двете места.

Впоследствие, когато Османската империя става доминиращата сила и вече е асимилирала най-близките си балкански съседи, чиито принцеси досега вземали за съпруги, нуждата от династични бракове отпаднала. Тогава се появява традицията султаните да си намират партньорки из средите на наличните наложници – всичките робини. Причината за това е била, че **жените, живеещи в Империята, са били свободни – туркини, християнки и**

еврейки, те не можели да стават робини и наложници. Като свободни жени, те трябвало да сключат официален брак със султаните. (Точно по тази причина новоосвободената бивша робиня **Хюрем Султан** убеждава **Сюлейман Великолепни** да се ожени за нея – като свободна жена тя нямала вече право да живее с него без брак.)

Наложниците са били робини, стигнали до харема, след като са били отвлечени от семействата си от нападащи пирати и армии. Те произхождали от различни краища на Европа. Някои от тях са италианки/венецианки, други са византийски – гъркини, украинки, французки, сръбкини, грузинки и т.н. Дори има и една българка, която не е трябвало да бъде в харема като робиня.

Животът им заслужава проучване по няколко причини: за начините, по които те стават любимки на султаните, за въздействието, което оказват върху тях и империята, и политиката ѝ, за начина им на живот, култура и мода, както и поради взаимоотношенията, които те са поддържали с Европа.

Някои от тези жени са запазили влиянието си не само по времето, през което се били главните партньорки на управляващия султан, но и тогава, когато синовете им ставали султани и те се заемали важната позиция на **Кралица Майка/ Валиде Султанка**. Някои от тях като **Нурбану Султан, Сафие Султан, Хатидже Турхан Султан** и особено **Кьосем Султан** са прекарвали 20–40 години начело на Империята. Например Кьосем, партньорката на Ахмед I, става Валиде Султан по време на управлението на синовете си Мурад IV и Ибрахим I, и после става Старша Кралица Майка (Büyüik Valide Sultan) по време на господството на внука ѝ Мехмед IV.

И въпреки че са живеели затворени в харема, те са успявали да упражняват огромно влияние върху ръководството на империята. В техните истории ще разберете как са го постигали.

По това време не е имало официални брачни договори. **Всяка жена е била приемана за „съпруга“, щом е получила собственост, с която да издържа себе си и децата си.** По-късно те са получавали също пари – заплати, определени въз основа на тяхната важност в очите на султана. Някои от тях също са преминали през

Мехмед II и Ирина, Пиер Ноласк Бергерет, 1817 г.

сватбени ритуали и церемонии. Живели са в голям лукс, облечени в коприни и брокати, носели са невъобразимо красиви бижута – някои от тях могат да бъдат все още видени в музея „Топкапъ“ в Истанбул.

Въпреки това дните им са били изпълнени с тревоги – имало е заплахи срещу тях, срещу султаните и срещу децата им. Имало е епидемии от чума и други болести, въстания и конспирации в двореца – всички те са могли да отнемат статута им и да подкопаят властта им. Живели са живот, пълен с несигурност!

Някои от тях са били обичани от народа – като **Хатидже Турхан Султан**, други като **Хюрем Султан** са били мразени. Народът смятал **Хюрем** за вещица, която омагьосала любимия им султан – как иначе биха си обяснили факта, че той нарушава няколковековната традиция, за да се ожени за нея – робинята!? Любовта, както и омразата са били в основата на начина, по който някои от султанките са умирали – някои са умирали в леглата си, други като **Нурбану Султан** и **Кьосем Султан** са умирали от

насилствена смърт – били отравяни или удушавани. Злополучната **Ирина**, най-голямата любов на **Мехмед Завоевателя**, е била екзекутирана пред Улема (Съвет на ислямските духовни лица), за да може Мехмед да демонстрира любовта си към исляма чрез убийството ѝ.

И докато размерите на харема по времето на първите султанки са били сравнително малки, по-късно неговите жителки са увеличили броя си значително. По времето на **Кьосем Султан 3000 жени** са живели в него. Това също изисквало да има голям брой жени-администраторки и работнички в харема. Броят на **евнусите** се е увеличил, както и техните отговорности и власт. **Черните евнуси** са били с напълно премахнати полови органи и затова са били поставяни да отговарят за харема. На **белите евнуси** са премахвали само тестисите и те са работели предимно в османската администрация.

Много от султанките са използвали **еврейки търговки**, които като свободни жени са можели да влизат и излизат от харема и да осъществяват връзките им с външния свят, както и да ги представят в международни преговори с политици и посланици.

Особено ме интересуваха тези султанки, които бяха внесли своята европейска култура, езици, мода и дори религии в сърцето на Османската империя. Някои от тях са кореспондирали с много от монарсите на Европа по времето на живота си и са упражнявали влияние и понякога натиск върху войните, които османците са водели срещу европейските държави.